

KRZYSZTOF WILIŃSKI

ORCID: 0000-0002-5938-2141

ALEKSANDRA SZATKOWSKA

ORCID: 0000-0001-9359-8942

Ochrona prawnokarna przewidziana dla osób wchodzących w skład zespołu ratownictwa medycznego jak dla funkcjonariusza publicznego

I. Uwagi wstępne

Ustawą z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym¹ w Polsce został utworzony system Państwowego Ratownictwa Medycznego, który ma na celu zapewnienie każdej osobie w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego² możliwość zgłoszenia i przyjęcia przez odpowiednie służby wezwania, niezwłoczne przybycie na miejsce zdarzenia właściwych jednostek systemu, niezwłoczne przewiezienie i przyjęcie do najbliższego zakładu opieki zdrowotnej udzielającego świadczeń zdrowotnych we właściwym zakresie.³

Mając na uwadze powyższe, w tym miejscu wskazać należy, iż w art. 32 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym zostały określone podmioty będące jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego. Zgodnie bowiem z wyżej wymienionym przepisem jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego

¹ T.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 882 ze zm., dalej: ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym, ustawa.

² Zgodnie z definicją znajdującą się w art. 3 pkt 8 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym stanem nagłego zagrożenia zdrowotnego jest stan polegający na nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogarszania zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia, wymagający podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych i leczenia.

³ Uzasadnienie do Rządowego projektu ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, V kadencja, druk sejm. 853, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/0/738EAF62B43E282C12571B5002B95EE?OpenDocument> [dostęp: 27.04.2021].

są szpitalne oddziały ratunkowe oraz zespoły ratownictwa medycznego, w tym lotnicze zespoły ratownictwa, wchodzące w skład podmiotu leczniczego będącego samodzielny publicznym zakładem opieki zdrowotnej albo jednostką budżetową, albo spółką kapitałową, w której co najmniej 51% udziałów albo akcji należy do Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

II. Pojęcie i rodzaje zespołów ratownictwa medycznego

Omawiając zagadnienia związane z pojęciem i rodzajami zespołów ratownictwa medycznego, w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na zawartą w art. 3 pkt 10 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym legalną definicję pojęcia zespołu ratownictwa medycznego. Zgodnie z przytoczonym przepisem przez zespół ratownictwa medycznego należy rozumieć jednostkę systemu, która podejmuje medyczne czynności ratunkowe⁴ w warunkach pozaszpitalnych i spełnia wymagania określone w ustawie.

Przechodząc do omówienia rodzajów zespołów ratownictwa medycznego, należy wskazać przepis art. 36 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, zgodnie z którym zespoły ratownictwa medycznego dzielą się na zespoły specjalistyczne⁵ i zespoły podstawowe. Powyższe zespoły ratownictwa medycznego są wyposażone w specjalistyczny środek transportu sanitarnego spełniający cechy techniczne i jakościowe określone w Polskich Normach przenoszących europejskie

⁴ W art. 3 pkt 4 ustawy została wskazana definicja medycznych czynności ratunkowych. Zgodnie z nią medycznymi czynnościami ratunkowymi są świadczenia opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1398 ze zm.), udzielane przez jednostkę systemu, o której mowa w art. 32 ust. 1 pkt 2 ustawy (zespoły ratownictwa medycznego, w tym lotnicze zespoły ratownictwa medycznego), w warunkach pozaszpitalnych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

⁵ Zob. szerzej wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 października 2014 r. (II GSK 1249/13, Legalis nr 1328786).

normy zharmonizowane (art. 36 ust. 2 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym).

W skład zespołu specjalistycznego wchodzi co najmniej trzy osoby uprawnione do wykonywania medycznych czynności ratunkowych, w tym lekarz systemu⁶, który pełni funkcję kierownika zespołu ratownictwa, pielęgniarka systemu⁷ lub ratownik medyczny⁸. Natomiast w skład zespołu podstawowego wchodzi co najmniej dwie osoby uprawnione do wykonywania medycznych czynności ratunkowych, będące pielęgniarką systemu lub ratownikiem medycznym. Przy tym kierownikiem takiego zespołu jest osoba wskazana przez dysponenta jednostki będąca ratownikiem

⁶ Stosownie do art. 3 pkt 3 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym lekarzem systemu jest:

- 1) lekarz posiadający specjalizację lub tytuł specjalisty w dziedzinie: anestezyjologii i intensywnej terapii, medycyny ratunkowej lub neurologii albo lekarz po drugim roku specjalizacji w tej dziedzinie, który kontynuuje szkolenie specjalizacyjne lub
- 2) lekarz posiadający specjalizację lub tytuł specjalisty w dziedzinie: chorób wewnętrznych, kardiologii, chirurgii ogólnej, chirurgii dziecięcej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, ortopedii i traumatologii lub pediatrii lub
- 3) lekarz, który w ramach szkolenia specjalistycznego ukończył moduł podstawowy w dziedzinie: chorób wewnętrznych, pediatrii lub chirurgii ogólnej i kontynuuje lub zakończył szkolenie specjalizacyjne oraz uzyskał tytuł specjalisty. Nadmienić należy, iż przytoczona wyżej definicja lekarza systemu została uzupełniona przez ustawodawcę w art. 57 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, według którego do dnia 31 grudnia 2020 r. lekarzem systemu może być lekarz posiadający 3000 godzin w wykonywaniu zawodu lekarza w szpitalnym oddziale ratunkowym, zespole ratownictwa medycznego lub izbie przyjęć szpitala. Jednakże w przypadku niespełnienia przez lekarza wymogu rozpoczęcia szkolenia specjalistycznego w dziedzinie medycyny ratunkowej do dnia 1 stycznia 2018 r., lekarz taki przestaje być lekarzem systemu.

⁷ Według art. 3 pkt 6 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym pielęgniarką systemu jest pielęgniarka posiadająca tytuł specjalisty lub specjalizująca się w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezyjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii, a także pielęgniarkę posiadającą ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezyjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii oraz posiadającą co najmniej 3-letni staż pracy w oddziałach tych specjalności, oddziałach pomocy doraźnej, izbach przyjęć lub pogotowiu ratunkowym.

⁸ W ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym brak legalnej definicji ratownika medycznego. Jednakże ustawodawca w art. 10 i 11 ustawy określił warunki i przesłanki wykonywania zawodu ratownika medycznego oraz zakres czynności wykonywanych przez nich. Do tego na podstawie art. 11 ust. 11 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym zostało wydane rozporządzenie z dnia 16 grudnia 2019 r. Ministra Zdrowia w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego (Dz.U. z 2019 r., poz. 2478).

medycznym lub pielęgniarzką systemu. W przypadku, kiedy żaden z członków zespołu ratownictwa medycznego nie spełnia warunków, o których mowa w art. 106 ustawy o kierujących pojazdami⁹, **w skład zespołu ratownictwa medycznego wchodzi również kierowca.**

Oprócz naziemnych zespołów ratownictwa medycznego, o których była mowa powyżej, w Polsce na podstawie art. 37 ust. 1 i 2 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym działają także lotnicze zespoły ratownictwa medycznego. W skład lotniczego zespołu ratownictwa medycznego wchodzi co najmniej trzy osoby, w tym co najmniej jeden pilot zawodowy, lekarz systemu oraz ratownik medyczny lub pielęgniarzka systemu. Również lotniczy zespół ratownictwa medycznego jest wyposażony w specjalistyczny środek transportu sanitarnego spełniający cechy techniczne i jakościowe określone w Polskich Normach przenoszących europejskie normy zharmonizowane oraz wymogi określone w prawie lotniczym¹⁰.

Ustawą z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19¹¹ zostały wprowadzone w ustawie o ratownictwie medycznym przepisy art. 36a i art. 37a. Wprowadzone regulacje są związane ze składami zespołów ratownictwa medycznego w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii. W sytuacji ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii w skład zespołu specjalistycznego mogą wchodzić trzy osoby posiadające kwalifikacje wymagane dla ratownika medycznego lub pielęgniarzki systemu, a kierownikiem takiego zespołu jest osoba wskazana przez dysponenta jednostki będąca ratownikiem medycznym lub pielęgniarzką systemu (art. 36a ust. 1 i 2 ustawy o ratownictwie medycznym). Jeżeli chodzi o skład lotniczego zespołu ratownictwa medycznego w sytuacji ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, to zespół składa się co najmniej z trzech osób, w tym co najmniej z jednego pilota

⁹ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1268).

¹⁰ Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1970).

¹¹ Dz.U. z 2020 r., poz. 2112.

zawodowego oraz lekarza systemu lub ratownika medycznego lub pielęgniarki systemu.

III. Przesłępstwa popełniane na szkodę osób wchodzących w skład zespołów ratownictwa medycznego

Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym¹² osoby wchodzące w skład zespołów ratownictwa medycznego (lekarz systemu, pielęgniarka systemu lub ratownik medyczny) podczas wykonywania swoich zadań¹³ korzystają z ochrony przewidzianej dla funkcjonariusza publicznego, która została uregulowana w kodeksie karnym¹⁴. Przewidziana przez ustawodawcę ochrona prawna dla osób wchodzących w skład zespołów ratownictwa medycznego została zawężona do sytuacji wykonywania przez te osoby swoich zadań (tj. medycznych czynności ratunkowych) po przybyciu na miejsce zdarzenia¹⁵.

Omawiając zagadnienia związane z ochroną osób wchodzących w skład zespołów ratownictwa medycznego, należy wskazać również, że w przypadku lekarza systemu i pielęgniarki systemu została przez ustawodawcę przewidziana dla tych osób ochrona prawna w poszczególnych ustawach regulujących zasady i warunki wykonywania tych zawodów. W myśl art. 44 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza

¹² Przepis art. 5 ust. 1 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym został zmieniony przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1115). Wskazany przepis przed wprowadzonymi zmianami brzmiał następująco: „Osoba udzielająca pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz podejmująca medyczne czynności ratunkowe korzysta z ochrony przewidzianej w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137, z późn. zm.) dla funkcjonariuszy publicznych”.

¹³ *Ustawodawca w omawianym przepisie posługuje się określeniem „podczas wykonywania swoich zadań”, które jest bardzo szerokie i powoduje problemy z wykładnią tego przepisu.*

¹⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1444), dalej: kodeks karny, k.k.

¹⁵ W myśl art. 40 ust. 2 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym zespół ratownictwa medycznego po przybyciu na miejsce zdarzenia niezwłocznie rozpoczyna medyczne czynności ratunkowe.

i lekarza dentystry¹⁶ lekarzowi przysługuje ochrona prawna należna funkcjonariuszowi publicznemu w następujących przypadkach, kiedy wykonuje czynności w ramach świadczeń pomocy doraźnej lub obowiązku udzielenia pomocy lekarskiej¹⁷ oraz kiedy wykonuje zawód w podmiocie wykonującym działalność leczniczą¹⁸, który zawarł umowę o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w tym podmiocie. Natomiast w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej¹⁹ została zawarta regulacja, w myśl której pielęgniarka i położna podczas i w związku z wykonywaniem czynności polegających na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1–5 i art. 5 ust. 1 pkt 1–9 ustaw o zawodach pielęgniarstwa i położnej²⁰,

¹⁶ T.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 514, dalej: ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

¹⁷ Na gruncie art. 30 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry lekarz ma obowiązek udzielać pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia.

¹⁸ Należy zwrócić uwagę na dyspozycję zawartą w przepisie art. 15a ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 295), na mocy której osoba wykonująca zawód medyczny udzielająca świadczeń zdrowotnych poza zakładem leczniczym korzysta z ochrony prawnej przewidzianej w kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych. Zob. także D. Wąsik, *Prawnokarna ochrona członków zespołu ratownictwa medycznego*, „Prokuratura i Prawo” 2020, nr 4, s. 97; M. Dercz, [w:] T. Rek, M. Dercz, *Ustawa o działalności leczniczej. Komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2019, art. 15a.

¹⁹ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 479, dalej: ustawa o zawodach pielęgniarstwa i położnej.

²⁰ Art. 4 ust. 1 pkt 1–5 ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej stanowi, iż wykonywanie zawodu pielęgniarstwa polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na: rozpoznawaniu warunków i potrzeb zdrowotnych pacjenta; rozpoznawaniu problemów pielęgnacyjnych pacjenta; planowaniu i sprawowaniu opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem; samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz medycznych czynności ratunkowych; realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji. Z kolei art. 5 ust. 1 pkt 1–9 ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej stanowi, iż wykonywanie zawodu położnej polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na: rozpoznawaniu ciąży, sprawowaniu opieki nad kobietą w przebiegu ciąży fizjologicznej, a także prowadzeniu w określonym zakresie badań niezbędnych w monitorowaniu ciąży fizjologicznej; kierowaniu na badania konieczne do jak najwcześniejszego rozpoznania ciąży wysokiego ryzyka; prowadzeniu porodu fizjologicznego oraz monitorowaniu płodu z wykorzystaniem aparatury medycznej; przyjmowaniu porodów naturalnych, w przypadku konieczności także z nacięciem krocza, a w przypadkach nagłych także porodu z położenia miednicowego; podejmowaniu koniecznych działań w sytuacjach nagłych, do czasu przybycia lekarza, w tym ręcznego wydobycia łożyska, a w razie potrzeby ręcznego zbadania macicy;

korzystają z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w kodeksie karnym²¹.

Legalna definicja pojęcia funkcjonariusza publicznego została wprowadzona przez ustawodawcę do przepisu art. 115 § 13 kodeksu karnego²². Ustawodawca przewidział dla osób wykonujących obowiązki służbowe jako funkcjonariuszy publicznych szczególną ochronę prawną w k.k. W rozdziale XXIX umieszczono przepisy dotyczące przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, w tym również przepisy dotyczące przestępstw przeciwko funkcjonariuszom publicznym. Osoby wchodzące w skład zespołu ratownictwa medycznego narażone są m.in.: na naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego (art. 222 kk), czynną napaść na funkcjonariusza publicznego (art. 223 kk) i znieważenie funkcjonariusza publicznego (art. 226 kk)²³. Nie są to jedyne przestępstwa, które mogą być popełniane na szkodę osób wchodzących w skład zespołu ratownictwa medycznego podczas wykonywania przez nie obowiązków służbowych. Mogą zdarzyć się sytuacje, w których jeden czyn będzie skutkował przyjęciem kwalifikacji z różnych przepisów (przykładowo – art. 222 k.k.

sprawowaniu opieki nad matką i noworodkiem oraz monitorowaniu przebiegu okresu poporodowego; badaniu noworodków i opiece nad nimi oraz podejmowaniu w razie potrzeby wszelkich niezbędnych działań, w tym natychmiastowej reanimacji; realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji; samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych.

²¹ Warto zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego – Izby Wojskowej z dnia 27 listopada 2000 r., WKN 27/00, Legalis nr 48951, w którym Sąd stwierdził, że lekarz zatrudniony w publicznej placówce ochrony zdrowia może być uznany za funkcjonariusza publicznego w rozumieniu art. 115 § 13 k.k., jedynie wówczas, gdy swój zawód łączy z funkcjami o charakterze administracyjnym.

²² W judykaturze można spotkać się z różnymi poglądami na temat katalogu osób wymienionych w art. 115 § 13 k.k., które posiadają status funkcjonariusza publicznego. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z dnia 19 grudnia 2019 r. (II SAB/Go 193/19, Legalis nr 2268583) stwierdził, że katalog z art. 115 § 13 k.k. ma charakter jedynie podstawowy i niewyczerpujący. Z kolei Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 maja 2015 r. (III K 423/14, Lex nr 1710370) przyjął, że katalog osób posiadających status funkcjonariusza publicznego jest zamknięty i enumeratywnie określony w art. 115 § 13 k.k. Zob. także M. Paszkowska, *Prawo dla ratowników medycznych*, Warszawa 2019, s. 76–103.

²³ T. Dukiet-Nagórska, [w:] T. Dukiet-Nagórska (red.), *Prawo karne. Część ogólna, szczególna i wojskowa*, Warszawa 2018, s. 467–468.

w zw. z art. 156 k.k. – naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego skutkujące ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu)²⁴.

Wskazane powyżej przestępstwa można zakwalifikować ze względu na tryb ścigania jako przestępstwa publicznoskargowe ścigane z urzędu, co oznacza, że odpowiednie służby (policja lub prokuratura) wszczynają postępowanie, mając informacje o popełnieniu przestępstwa, zbierają materiał dowodowy, a następnie występują z aktem oskarżenia do sądu.

Określone w art. 222 k.k. przestępstwo naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego jest kwalifikowaną formą przestępstwa określonego w art. 217 k.k., gdzie również mamy do czynienia z naruszeniem nietykalności cielesnej, ale dotyczy ono każdego człowieka bez względu na pełnione funkcje czy też wykonywany zawód. Jak już zostało wskazane powyżej, naruszenie nietykalności cielesnej jest przestępstwem ściganym z urzędu, a naruszenie nietykalności cielesnej określone w art. 217 k.k. jest przestępstwem ściganym z oskarżenia prywatnego, co oznacza, że pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za czyn jest zależne od woli osoby pokrzywdzonej tym przestępstwem. Przy tym należy zwrócić uwagę, że ustawodawca zdecydował się również uregulować przestępstwo naruszenia nietykalności cielesnej w związku z interwencją, które znajduje się w art. 217a k.k.²⁵ Również ten czyn stanowi typ kwalifikowany przestępstwa naruszenia nietykalności cielesnej względem art. 217 k.k.

Przedstawione w art. 222 k.k. przestępstwo ze względu na zagrożenie karą jest występkiem, którego sprawcą może być każdy (przestępstwo powszechne), a więc także inny funkcjonariusz publiczny.

²⁴ Zob. szerzej J. Potulski, [w:] L. Gardocki (red.), *System prawa karnego. Przestępstwa przeciwko państwu i dobrom zbiorowym*, tom 8, Warszawa 2013, s. 533.

²⁵ Wskazany przepis został dodany do kodeksu karnego na mocy art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Policji (Dz.U. z 2010 r. Nr 240, poz. 1602). Jak wskazuje J. Sobczak: „(...) pokrzywdzonym może być tylko człowiek, którego nietykalność cielesna została naruszona dlatego, że podjął on interwencję na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi, ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego” (J. Sobczak, [w:] R.A. Stefański, *Kodeks karny. Komentarz do art. 217a kk*, Legalis 2021). Biorąc pod uwagę przedmiot ochrony, można przyjąć, że przestępstwo z art. 217a k.k. co do zasady nie będzie popełniane na szkodę osób wchodzących w skład zespołu ratownictwa medycznego.

Co więcej, jest to przestępstwo umyślne, które może być popełnione w zamiarze bezpośrednim (*dolus directus*) lub ewentualnym (*dolus eventualis*)²⁶. W literaturze wskazuje się, że celem wprowadzenia tego przepisu była ochrona cielesna nie tylko funkcjonariusza publicznego, ale także osoby przybranej mu do pomocy. Z kolei jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 17 lipca 2014 r.: „W doktrynie wskazuje się, iż przepis art. 222 § 1 KK zawiera złożony przedmiot ochrony. Przepis ten chroni prawidłową działalność instytucji państwowej lub samorządowej wymagającej wolnej od napaści aktywności funkcjonariusza publicznego pełniącego swoje obowiązki służbowe lub aktywności osoby przybranej funkcjonariuszowi do pomocy, a także nietykalność cielesną samego funkcjonariusza publicznego lub osoby przybranej mu do pomocy jako wartość związaną ściśle z godnością osoby ludzkiej”²⁷.

W związku z tym należy określić, czym jest naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego. W doktrynie wskazuje się, że są to wszelkie działania, które wywierają wpływ na ciało osoby pokrzywdzonej, co nie oznacza, że muszą one wywoływać jakieś skutki w postaci obrażeń ciała czy innego uszczerbku²⁸. W konsekwencji chodzi o fizyczne oddziaływanie na ciało drugiego człowieka. Powyższą interpretację przyjęły również sądy powszechne²⁹. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 czerwca 2010 r. sprecyzował, że: „Zwrot normatywny »narusza nietykalność cielesną« obejmuje wszelkie możliwe sposoby ingerencji sprawcy

²⁶ B.J. Stefańska, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 1531–1532.

²⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 lipca 2014 r. (sygn. akt II AKa 210/14, Legalis nr 1049694).

²⁸ B.J. Stefańska, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny...*, s. 1528–1529.

²⁹ Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 9 sierpnia 2012 r. wyjaśnił, że: „Naruszeniem nietykalności cielesnej są wszystkie czynności oddziałujące na ciało innej osoby, które nie są przez nią akceptowane. Naruszenie nietykalności cielesnej nie musi łączyć się z powstaniem obrażeń, jednakże musi być ono fizyczne, tzn. atak musi napotkać ciało pokrzywdzonego”; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 sierpnia 2012 r. (II AKa 137/12, Legalis nr 636175). Zob. także wyrok Sądu Rejonowego Warszawa-Mokotów w Warszawie z dnia 14 września 2018 r. (XIV K 349/18, Legalis nr 2134658).

w nietykalność cielesną drugiej osoby, w tym również popchnięcie (odepchnięcie)³⁰.

Z przepisu art. 222 kk jednoznacznie wynika, iż został on skonstruowany w formie alternatywy, gdyż ustawodawca użył stwierdzenia „podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych”. O ile słowo „podczas” nie budzi wątpliwości interpretacyjnych, o tyle trzeba dokonać analizy wyrażenia „w związku z pełnieniem obowiązków służbowych”. Przyjmuje się, iż należy je rozumieć jako podjęcie działań w czasie, kiedy funkcjonariusz publiczny podejmuje czynności służbowe. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 kwietnia 2019 r.: „Użyty w art. 222 § 1 kk zwrot »w związku z pełnieniem czynności służbowych« należy rozumieć jako powiązanie zachowania sprawcy z konkretną czynnością podejmowaną lub wcześniej wykonaną przez funkcjonariusza w ramach przysługujących mu kompetencji”³¹.

Warto zwrócić uwagę na wyrok Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 10 kwietnia 2019 r.³², który dotyczył naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego w osobie ratownika medycznego, podczas i w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych. W tym orzeczeniu Sąd stwierdził, że oskarżony dopuścił się przestępstwa naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego w okolicznościach zasługujących na szczególne potępienie, gdyż pokrzywdzony ratownik medyczny został wezwany w celu udzielenia pomocy. Podobnie wypowiedział się Sąd Rejonowy w Kędzierzynie Koźlu w wyroku z dnia 4 października 2018 r.³³, podkreślając, że za szczególnie naganną należy uznać okoliczność, iż oskarżony uderzył ratownika medycznego w twarz, gdy drugi ratownik przemywał mu ranę głowy, a następnie uderzył

³⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 24 czerwca 2010 r. (II K 145/10, Legalis nr 451106).

³¹ Postanowienie Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 11 kwietnia 2019 r. (III K 33/18, Legalis nr 1896671).

³² Wyrok Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 10 kwietnia 2019 r. (II K 74/19, Legalis nr 2092784).

³³ Wyrok Sądu Rejonowego w Kędzierzynie Koźlu z dnia 4 października 2018 r. (II K 80/18, Legalis nr 2156981).

ratownika medycznego reklamówką, w której znajdowały się piwa, gdy ten zamierzał nakleić mu plaster na ranę głowy. W orzecznictwie sądów widoczny jest pogląd, że w przypadku naruszenia nietykalności cielesnej osoby wchodzącej w skład zespołu ratownictwa medycznego możemy mówić o wysokiej społecznej szkodliwości czynu.

Pojęcie czynnej napaści jest szersze od pojęcia naruszenia nietykalności cielesnej, gdyż realizacja znamion z art. 223 § 1 k.k. nie wymaga nawet naruszenia nietykalności cielesnej zaatakowanego funkcjonariusza³⁴. Czynna napaść na funkcjonariusza publicznego została zakwalifikowana przez ustawodawcę jako występki, który stanowi przestępstwo powszechne popełniane jedynie z winy umyślnej w zamiarze bezpośrednim. Przestępstwo z art. 223 k.k. jest poważniejszą formą agresji niż naruszenie nietykalności cielesnej, gdyż w tym przypadku mowa o działaniu co najmniej dwóch osób (sformułowanie przez ustawodawcę: „wspólnie i w porozumieniu”) lub przy użyciu narzędzia niebezpiecznego. Co więcej, czynna napaść jest przestępstwem formalnym, do którego nie jest konieczna realizacja naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego³⁵. Również w tym przepisie ustawodawca skorzystał z alternatywy poprzez użycie wyrażenia „podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych”, co oznacza, że wystarczające jest spełnienie tylko jednej z wymienionych przesłanek³⁶.

Przykładowo można wskazać na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2015 r., w którym Sąd orzekł: „Akcentuje się, że zakres pojęcia czynnej napaści jest szerszy w pewnym aspekcie niż zakres pojęcia naruszenia nietykalności cielesnej. Czynna napaść obejmuje zatem wszelkie działania podjęte w celu wyrządzenia krzywdy fizycznej, choćby cel ten

³⁴ Tak stwierdził Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 9 sierpnia 2018 r. (II AKa 195/18, Legalis nr 1834752).

³⁵ R.G. Halas, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 1194–1195.

³⁶ Powyższe potwierdził Sąd Najwyższy – Izba Karne w postanowieniu z dnia 17 listopada 2016 r. (II KK 211/16, Legalis nr 1544159): „Dla wyczerpania znamion modalnych przestępstwa z art. 223 § 1 KK wystarczające jest działanie sprawcy czynu podczas lub w związku z pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych”.

nie został osiągnięty. Samo dopuszczenie się czynnej napaści, chociażby jeszcze w stadium usiłowania naruszenia nietykalności, wypełnia już znamiona dokonanego przestępstwa napaści, gdyż chodzi o gwałtowny charakter zdarzenia, a nie konkretny jego rezultat³⁷.

Powstaje pytanie, jak należy rozumieć pojęcie „niebezpieczny przedmiot”. W doktrynie wskazuje się, że niebezpieczeństwo nie ma wynikać ze sposobu, w jaki użyjemy danego przedmiotu, gdyż wielu przedmiotów można użyć w taki sposób, że będą one powodować zagrożenie. Tutaj chodzi o niebezpieczeństwo wynikające z właściwości danego przedmiotu³⁸. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 29 października 2014 r. wskazał, że niebezpieczny przedmiot, o którym mowa w art. 223 § 1 k.k., może stanowić pojazd mechaniczny użyty w celu wyrządzenia krzywdy funkcjonariuszowi publicznemu³⁹.

Wskazuje się, że czynna napastć jest przestępstwem bezskutkowym, ponieważ do popełnienia przestępstwa dochodzi także, gdy nie wywarło ono jakiegokolwiek skutku. Wystarczające w tym przypadku jest samo zaatakowanie funkcjonariusza publicznego lub osoby przybranej mu do pomocy⁴⁰. Przyjmuje się, że osobą przybraną do pomocy jest każda osoba, którą funkcjonariusz publiczny wybierze sobie do pomocy przy wypełnianiu obowiązków służbowych⁴¹.

W art. 212 k.k. ustawodawca uregulował przestępstwo zniesławienia, a w art. 216 k.k. przestępstwo zniewagi. Oba wskazane powyżej przepisy mogą być popełnione na szkodę każdej osoby i są kwalifikowane jako występki ścigane z oskarżenia prywatnego. Natomiast znieważenie funkcjonariusza publicznego zostało uregulowane odrębnie w art. 226 k.k.

³⁷ Wyrok Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 15 stycznia 2015 r. (IV KK 279/14, Legalis nr 1186378).

³⁸ R. Kubiak, [w:] R. Kubiak, L. Kubicki (red.), *System prawa medycznego. Pojęcie, źródła i zakres prawa medycznego*, tom 1, Warszawa 2018, s. 659–660.

³⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 października 2014 r. (II AKa 103/14, Legalis nr 1186514). Podobnego zdania był Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 16 kwietnia 2014 r. (II AKa 61/14, Legalis nr 992673).

⁴⁰ M. Kulik, [w:] M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 747.

⁴¹ Zob. B. Stefańska, [w:] R.A. Stefański, *Kodeks karny. Komentarz do art. 222 k.k.*, Legalis 2021.

W literaturze przedmiotu można spotkać się z poglądem, że celem wprowadzenia takiej regulacji jest przede wszystkim ochrona funkcjonariusza publicznego, a dopiero później jego godność jako człowieka⁴². Jest to przestępstwo bezskutkowe, co oznacza, że dla jego dokonania wystarczy samo działanie sprawcy bez względu na skutek, a więc nie jest wymagane poczucie poniżenia⁴³.

Przestępstwo znieważenia funkcjonariusza publicznego jest występkiem o charakterze powszechnym z winy umyślnej, który może być popełniony wyłącznie w zamiarze bezpośrednim⁴⁴. W tym przypadku ustawodawca zastosował koniunkcję, co oznacza, że aby doszło do znieważenia, taki czyn musi być popełniony podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 listopada 2012 r. zwrócił uwagę, że: „Warunkiem odpowiedzialności sprawcy na podstawie art. 226 § 1 kk jest to, aby znieważenie funkcjonariusza nastąpiło nie tylko podczas, ale także w związku z wykonywaniem przez niego czynności służbowych”⁴⁵. W związku z rozbieżnością wykładni prawnej występującej w orzecznictwie Sądu Najwyższego w zakresie dotyczącym zagadnienia prawnego: „Czy do znamion przestępstwa znieważenia funkcjonariusza publicznego (art. 226 § 1 kk) należy publiczność działania sprawcy?”, Sąd Najwyższy wydał w dniu 20 czerwca 2012 r. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego, w której udzielił następującej odpowiedzi: „Do znamion przestępstwa określonego w art. 226 § 1 kk nie należy publiczne działanie sprawcy”⁴⁶.

Mając na uwadze poglądy doktryny i judykatury, należy przyjąć, iż do poniesienia odpowiedzialności karnej wystarczy, że osoba używa

⁴² P.P. Falenta, *Funkcjonariusz publiczny. Wybrane aspekty prawnokarne w perspektywie dogmatycznej i orzeczniczej*, Łódź 2020, s. 68.

⁴³ Tak orzekł Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 6 grudnia 2012 r. (II AKa 218/12, Legalis nr 563169).

⁴⁴ R.G. Hałas, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny...*, s. 1200.

⁴⁵ Wyrok Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 20 listopada 2012 r. (II KK 287/12, Legalis nr 545471).

⁴⁶ Uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 20 czerwca 2012 r. (I KZP 8/12, Legalis nr 482551).

wobec funkcjonariusza publicznego słów uważanych za obelżywe chociażby jedynie w jej obecności, przy czym robi to podczas i w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariusza publicznego. Zatem zgodnie ze wskazanym powyżej przepisem przedmiotem ochrony jest godność funkcjonariusza publicznego⁴⁷. W tym miejscu warto przytoczyć wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2020 r., w którym Sąd wyjaśnił, że: „Z uwagi na zakaz wykładni rozszerzającej przepisu określającego znamiona czynu zabronionego pod groźbą kary (art. 1 § 1 KK; nullum crimen sine lege certa) jasne jest, że w formule odpowiedzialności za przestępstwo stypizowane w art. 226 § 1 KK mieścić się może tylko takie zachowanie sprawcy czynu (opisane czynnością modalną), które jest podejmowane w tym czasie (podczas), w którym funkcjonariusz publiczny pełni obowiązki służbowe, a zatem, funkcjonariusz publiczny podejmuje określoną działalność (czynności, zachowania) z nakazu (konieczności) wynikającego z jego służby, a ponadto sprawca podejmuje czynność sprawczą w związku z taką działalnością funkcjonariusza publicznego”⁴⁸.

Przykładowo warto wskazać na wyrok Sądu Rejonowego w Kędzierzynie-Koźlu z dnia 22 sierpnia 2018 r.⁴⁹, którego przedmiotem postępowania było znieważenie słowami obraźliwymi i wulgarnymi ratowników medycznych, podczas i w związku z podjętymi przez nich czynnościami ratunkowymi. Sąd stwierdził, że użyte słowa miały niewątpliwie charakter uwłaczający i obraźliwy, a oskarżony wypowiedział je ze względu na swoje niezadowolenie i złość na ratowników w celu wyladowania agresji i zmuszenia ratowników do posłuchu.

Omawiając przestępstwa popełniane na szkodę osób wchodzących w skład zespołu ratownictwa medycznego, nie można pominąć kwestii przewidzianych przez ustawodawcę kar. W przypadku naruszenia

⁴⁷ A. Lach, [w:] V. Konarska-Wrzosek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 1074.

⁴⁸ Wyrok Sądu Najwyższego – Izby Karnej z dnia 25 sierpnia 2020 r. (V KK 136/19, Legalis nr 2497023).

⁴⁹ Wyrok Sądu Rejonowego w Kędzierzynie Koźlu z dnia 22 sierpnia 2018 r. (II K 242/18, Legalis nr 2161217).

nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego tak samo jak w przypadku znieważenia funkcjonariusza publicznego możliwe jest wymierzenie grzywny, kary ograniczenia wolności lub kary pozbawienia wolności. Ostrzej ustawodawca potraktował osoby, które dopuściły się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego, gdyż za to przestępstwo grozi kara ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności. Przy tym sąd, uznając oskarżonego za winnego popełnionego czynu, wymierza mu karę, biorąc pod uwagę ustawowe zagrożenie karą. Jednocześnie sędzia zobowiązany jest do zastosowania dyrektywy wymiaru kary, a więc wymierzając kary, bierze pod uwagę stopień winy, humanitaryzm kary, stopień społecznej szkodliwości czynu, a także prewencję indywidualną (szczególną) i generalną (ogólną), czyli oddziaływanie na sprawcę i na społeczeństwo⁵⁰. Wymierzona kara ma odstraszać od popełnienia takiego przestępstwa inne osoby, a w przypadku skazanego ma ona na celu resocjalizację oraz zapobieganie podejmowaniu kolejnych działań przestępczych⁵¹.

III. Wytyczne Prokuratora Generalnego w sprawie zasad prowadzenia postępowań przygotowawczych o przestępstwa na szkodę osób wchodzących w skład zespołów ratownictwa medycznego

Ze względu na coraz częściej pojawiające się ataki na osoby wchodzące w skład zespołu ratownictwa medycznego, które podejmują czynności ratunkowe w różnych miejscach i warunkach, w tym również miejscach niebezpiecznych, a także wobec osób znajdujących się pod wpływem alkoholu, narkotyków bądź też innych środków odurzających lub substancji psychoaktywnych, Prokurator Generalny skorzystał ze swoich

⁵⁰ Stosownie do treści art. 53 § 1 k.k. sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

⁵¹ L. Gardocki, *Prawo karne*, Warszawa 2017, s. 195, 197–199.

uprawnień przewidzianych w art. 13 § 1 prawa o prokuraturze⁵² i wydał w tym zakresie wytyczne⁵³.

W powyższym dokumencie Prokurator Generalny wskazał, iż prokuratorzy powinni podejmować działania, które będą skutkować adekwatnymi konsekwencjami dla osób, które dopuściły się tego typu przestępstw. Przede wszystkim podkreślono, że niezbędne jest niezwłoczne wszczęcie postępowania przygotowawczego po uzyskaniu wiadomości o ataku na osoby wchodzące w skład zespołu ratownictwa medycznego, a następnie podjęcie działań zmierzających do ustalenia i zatrzymania sprawcy czynu. Natomiast po przedstawieniu zarzutów prokurator powinien podjąć decyzję, czy w danym przypadku należy wystąpić do sądu o zastosowanie środków zapobiegawczych. W dodatku zwrócono uwagę prokuratorów na konieczność oceny zebranego materiału dowodowego pod kątem zakwalifikowania czynu jako występku o charakterze chuligańskim określonym w art. 115 § 21 k.k.⁵⁴

Prokurator Generalny odniósł się w swoich wytycznych również do kar, gdzie położono nacisk na występowanie o surowsze kary, które będą adekwatne do popełnianych przez sprawców czynów o znacznej szkodliwości społecznej. W przypadku, gdy zapadło już orzeczenie sądu I instancji, polecono prokuratorom bezwzględnie składanie apelacji od wyroków, w których stwierdzą rażącą łagodność kary polegającą na jej

⁵² Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 66 ze zm.).

⁵³ W dniu 14 listopada 2018 r. zostały wydane wytyczne Prokuratora Generalnego nr 9/2018 w sprawie zasad prowadzenia postępowań przygotowawczych o przestępstwa popełniane na szkodę osób wchodzących w skład zespołów ratownictwa medycznego oraz osób udzielających świadczeń zdrowotnych w szpitalnych oddziałach ratunkowych, <https://pk.gov.pl/wp-content/uploads/2018/11/wytyczne-Prokuratora-Generalnego-nr-92018-.pdf> [dostęp: 27.04.2021].

⁵⁴ Zgodnie z art. 115 § 21 k.k. występkiem o charakterze chuligańskim jest występki polegający na umyślnym zamachu na zdrowie, na wolność, na cześć lub nietykalność cielesną, na bezpieczeństwo powszechne, na działalność instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego, na porządek publiczny, albo na umyślnym niszczeniu, uszkodzeniu lub czynieniu niezdatną do użytku cudzej rzeczy, jeżeli sprawca działa publicznie bez powodu albo z oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie porządku prawnego.

niewspółmierności do popełnionego przestępstwa⁵⁵. Ponadto zwrócono także uwagę na prewencję ogólną, w ramach której wszelkie informacje o zatrzymaniu sprawców, zastosowanych środkach zapobiegawczych i zapadłych wyrokach powinny być przekazywane w środkach masowego przekazu.

IV. Podsumowanie

Osoby wchodzące w skład zespołu ratownictwa (lekarz systemu, pielęgniarka systemu i ratownik medyczny), chociaż nie są funkcjonariuszami publicznymi w rozumieniu art. 115 § 13 k.k., to ze względu na szczególny charakter pracy tych osób ustawodawca w art. 5 ust. 1 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym przyznał im ochronę przewidzianą dla funkcjonariusza publicznego. Mimo iż każdego dnia ratują życie i zdrowie ludzkie, mają taką samą ochronę prawnokarną jak i inne osoby posiadające status funkcjonariusza publicznego. Widząc konieczność zapewnienia lepszej ochrony tym osobom, Prokurator Generalny wydał specjalne wytyczne dotyczące działań, jakie powinni podejmować prokuratorzy prowadzący postępowania, w których pokrzywdzonymi są osoby wchodzące w skład zespołu ratownictwa medycznego.

Ze względu na ogólne sformułowanie przepisów karnych dotyczących wszystkich osób mających status funkcjonariusza publicznego, a nie kazuistyczne dotyczące tylko danej grupy zawodowej, ustawodawca pozostawił swobodę sędziowską co do rodzaju i wymiaru kary. Wyraża się ona przede wszystkim w swobodzie orzekania przez sędziego o wymiarze kary za popełnione przestępstwo. Przy tym sąd jest związany zasadami wymiaru kary i ustawowym zagrożeniem kary za konkretny czyn.

W celu zapewnienia skutecznej ochrony osobom wchodzącym w skład zespołu ratownictwa medycznego ważna jest prewencja generalna

⁵⁵ Przykładem postępowania, w którym oskarżyciel publiczny wniósł apelację w sprawie dotyczącej m.in. naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego i znieważenie funkcjonariusza publicznego, jest wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 23 sierpnia 2019 r. (VI Ka 605/19, Legalis nr 2330918).

tak, aby zniechęcić do popełniania tego typu przestępstw, jak również prewencja indywidualna w celu zapobiegania ponownemu popełnianiu czynów zabronionych. Dlatego też wymierzane kary powinny być adekwatne do popełnianych czynów ze szczególnym uwzględnieniem stopnia społecznej szkodliwości czynów popełnianych na szkodę osób wchodzących w skład zespołu ratownictwa medycznego. Tym samym nie tylko rodzaj i wysokość kary jest ważna, ale również nieuchronność kary, bowiem sprawca czynu musi mieć świadomość, że nie uniknie odpowiedzialności karnej.

Bibliografia

- Falenta P.P., *Funkcjonariusz publiczny. Wybrane aspekty prawnokarne w perspektywie dogmatycznej i orzeczniczej*, Łódź 2020.
- Gardocki L., *Prawo karne*, Warszawa 2017.
- Górski A., *Wykonywanie zawodu lekarza a prawo karne*, Warszawa 2019.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grzeškowiak, K. Wiak, Warszawa 2019.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzosek, Warszawa 2018.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2019.
- Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2018.
- Kodeks karny. Komentarz do art. 217a kk i art. 222 kk*, red. R.A. Stefański, Legalis/el. 2021.
- M. Paszkowska, *Prawo dla ratowników medycznych*, Warszawa 2019.
- Prawo karne. Część ogólna, szczególna i wojskowa*, red. T. Dukiet-Nagórska, Warszawa 2018.
- T. Rek, M. Dercz, *Ustawa o działalności leczniczej. Komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2019.
- B. Sygit, D. Wąsik, *Prawo ochrony zdrowia*, Warszawa 2016.
- System prawa karnego. Przestępstwa przeciwko państwu i dobrom zbiorowym*, tom 8, red. L. Gardocki, Warszawa 2013.
- System prawa medycznego. Pojęcie, źródła i zakres prawa medycznego*, tom 1, red. R. Kubiak, L. Kubicki, Warszawa 2018.

System prawa medycznego. Instytucje prawa medycznego, tom 1, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2018.

Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry. Komentarz, red. M. Kopeć, Warszawa 2016.

Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry. Komentarz, red. L. Ogiegło, Warszawa 2015.

Uzasadnienie do projektu ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/0/738EAF62B43E282C12571B5002B95EE?OpenDocument>.

Wąsik D., *Prawnokarna ochrona członków zespołu ratownictwa medycznego*, „Prokuratura i Prawo” 2020, nr 4.

Wytyczne Prokuratora Generalnego nr 9/2018 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie zasad prowadzenia postępowań przygotowawczych o przestępstwa popełniane na szkodę osób wchodzących w skład zespołów ratownictwa medycznego oraz osób udzielających świadczeń zdrowotnych w szpitalnych oddziałach ratunkowych, <https://pk.gov.pl/wp-content/uploads/2018/11/wytyczne-Prokuratora-Generalnego-nr-92018-.pdf>.

Abstract

Emergency medical teams were created in order to save the life and health of citizens. Members of the emergency medical team (a physician, a paramedic, a nurse) provide health care services in the out-of-hospital settings. However, while performing their duties, they are exposed to attacks, aggression and even physical violence of the patients or their relatives. Although they are not public officials within the meaning of the provisions of criminal law, the legislator has granted them the protection that public officials are entitled to (the Act of 8 September 2006 on the State Emergency Medical Services, art. 5 paragraph 1). This article discusses the actions of emergency medical team members protected by law. Subsequently, the paper analyses the applicable laws concerning the offences most frequently committed on emergency medical team members and the relevant case law in force. The final part of the paper includes a summary of previous considerations and conclusions drawn from the applicable legal status.